

МОНІТОРИНГ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА ГОТЕЛЬНОГО КОМПЛЕКСУ ЯК ДЕТЕРМІНАНТ РОЗВИТКУ ТУРИСТСЬКОГО СЕКТОРА РЕГІОНУ

©2019 БОГДАН Н. М., РЯБЕВ А. А., КРАСНОКУТСЬКА Ю. В.

УДК 332:338.48:640.4

Богдан Н. М., Рябев А. А., Краснокутська Ю. В. Моніторинг фінансово-економічної безпеки підприємства готельного комплексу як детермінант розвитку туристського сектора регіону

У статті досліджується проблематика визначення, забезпечення та моніторингу фінансово-економічної безпеки підприємств готельного комплексу в контексті розвитку туристського сектора регіону. На основі узагальнення теоретичних підходів викладено авторську позицію щодо трактування змісту фінансово-економічної безпеки підприємств. Розроблено схему алгоритму моніторингу та діагностики стану фінансово-економічної безпеки підприємства, що відбувається за 5 послідовними етапами. Доведено, що ефективним напрямом забезпечення та підтримки стійкого стану фінансово-економічної безпеки готельних підприємств є моніторинг зовнішнього і внутрішнього середовища з метою завчасного попередження загроз і проведення необхідних заходів захисту. Система моніторингу передбачає постійне спостереження за станом і тенденціями розвитку потенціалу підприємства, а також за станом загальноекономічного розвитку готельного господарства та туристичної галузі, інших факторів зовнішнього середовища. Обґрунтовано, що забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємств готельного комплексу є визначальною умовою та чинником підвищення якості готельних і туристських послуг та ефективності підприємств туристської галузі.

Ключові слова: фінансово-економічна безпека підприємств, готельний комплекс, моніторинг фінансово-економічної безпеки готельних підприємств, принципи управління фінансово-економічною безпекою готельного підприємства.

Рис.: 3. **Табл.:** 1. **Формул:** 1. **Бібл.:** 21.

Богдан Наталія Миколаївна – доктор економічних наук, доцент, доцент кафедри туризму і готельного господарства, Харківський національний університет міського господарства ім. О. М. Бекетова (вул. Маршала Бажанова, 17, Харків, 61002, Україна) **E-mail:** Nataliya.Bogdan@kname.edu.ua

Рябев Антон Анатолійович – кандидат економічних наук, старший викладач кафедри туризму і готельного господарства, Харківський національний університет міського господарства ім. О. М. Бекетова (вул. Маршала Бажанова, 17, Харків, 61002, Україна) **E-mail:** anton.ryabev@gmail.com

Краснокутська Юлія Вадимівна – кандидат економічних наук, доцент кафедри туризму і готельного господарства, Харківський національний університет міського господарства ім. О. М. Бекетова (вул. Маршала Бажанова, 17, Харків, 61002, Україна)

УДК 332:338.48:640.4

UDC 332:338.48:640.4

Богдан Н. М., Рябев А. А., Краснокутская Ю. В. Мониторинг финансово-экономической безопасности предприятий гостиничного комплекса как детерминант развития туристского сектора региона

В статье исследуется проблематика определения, обеспечения и мониторинга финансово-экономической безопасности предприятий гостиничного комплекса в контексте развития туристского сектора региона. На основе обобщения теоретических подходов изложена авторская позиция относительно трактовки содержания финансово-экономической безопасности предприятий. Разработана схема алгоритма мониторинга и диагностики состояния финансово-экономической безопасности предприятия, состоящие из 5 последовательных этапов. Доказано, что эффективным направлением обеспечения и поддержания устойчивого состояния финансово-экономической безопасности гостиничных предприятий является мониторинг внешней и внутренней среды с целью заблаговременного предупреждения угроз и проведения необходимых мер защиты. Система мониторинга предусматривает постоянное наблюдение за состоянием и тенденциями развития потенциала предприятия, а также за состоянием общеэкономического развития гостиничного хозяйства и туристической отрасли, других факторов внешней среды. Обосновано, что обеспечение финансово-экономической безопасности предприятий гостиничного комплекса является определяющим условием и фактором повышения качества гостиничных и туристских услуг, эффективности предприятий туристической отрасли в целом.

Ключевые слова: финансово-экономическая безопасность предприятий, гостиничный комплекс, мониторинг финансово-экономической безопасности гостиничных предприятий, принципы управления финансово-экономической безопасностью гостиничного предприятия.

Рис.: 3. **Табл.:** 1. **Формул:** 1. **Библ.:** 21.

Богдан Наталья Николаевна – доктор экономических наук, доцент, доцент кафедры туризма и гостиничного хозяйства, Харьковский национальный университет городского хозяйства им. А. Н. Бекетова (ул. Маршала Бажанова, 17, Харьков, 61002, Украина) **E-mail:** Nataliya.Bogdan@kname.edu.ua

Рябев Антон Анатольевич – кандидат экономических наук, старший преподаватель кафедры туризма и гостиничного хозяйства, Харьковский национальный университет городского хозяйства им. А. Н. Бекетова (ул. Маршала Бажанова, 17, Харьков, 61002, Украина) **E-mail:** anton.ryabev@gmail.com

Краснокутская Юлия Вадимовна – кандидат экономических наук, доцент кафедры туризма и гостиничного хозяйства, Харьковский национальный университет городского хозяйства им. А. Н. Бекетова (ул. Маршала Бажанова, 17, Харьков, 61002, Украина)

Bogdan N. M., Ryabev A. A., Krasnokutska Yu. V. The Monitoring of the Financial-Economic Security of Enterprises of Hotel Complex as a Determinant of Development of the Tourism Sector of Region

The article examines the problems of definition, provision and monitoring of the financial-economic security of enterprises of hotel complex in the context of development of the tourism sector of region. On the basis of generalization of theoretical approaches the authors' position concerning interpretation of the content of financial-economic security of enterprises is explicated. The scheme of the algorithm of monitoring and diagnostics of the financial-economic security of enterprise, consisting of 5 successive stages, is developed. It is proved that the efficient direction of ensuring and maintaining a stable status of the financial-economic security of hotel enterprises is monitoring of the external and internal environment with the purpose of early warning of threats and taking necessary protection measures. The monitoring system envisages constant monitoring of the status and tendencies of development of the enterprise's potential, as well as the status of general economic development of hotel economy and tourism industry, other factors of external environment. It is substantiated that providing the financial-economic security of enterprises of hotel complex is the determining condition and the factor of improvement of quality of hotel and tourist services, efficiency of the enterprises in the tourism industry as a whole.

Keywords: financial-economic security of enterprises, hotel complex, monitoring of financial-economic security of hotel enterprises, principles of management of financial-economic security of hotel enterprise.

Fig.: 3. **Tbl.:** 1. **Formulae:** 1. **Bibl.:** 21.

Bogdan Nataliia M. – Doctor of Sciences (Economics), Associate Professor, Associate Professor of the Department of Tourism and Hospitality Management, O. M. Beketov National University of Urban Economy in Kharkiv (17 Marshala Bazhanova Str., Kharkiv, 61002, Ukraine) **E-mail:** Nataliya.Bogdan@kname.edu.ua

Ryabev Anton A. – Candidate of Sciences (Economics), Senior Lecturer of the Department of Tourism and Hospitality, O. M. Beketov National University of Urban Economy in Kharkiv (17 Marshala Bazhanova Str., Kharkiv, 61002, Ukraine) **E-mail:** anton.ryabev@gmail.com

Krasnokutska Yuliia V. – Candidate of Sciences (Economics), Associate Professor of the Department of Tourism and Hotel Industry, O. M. Beketov National University of Urban Economy in Kharkiv (17 Marshala Bazhanova Str., Kharkiv, 61002, Ukraine)

В умовах інтеграції економіки України у світовий економічний простір та згідно з глобалізацією ринку туристських послуг першочергового значення набувають дослідження перспектив функціонування туристських підприємств, напрямів ефективного використання ними фінансових ресурсів. Позитивні тенденції розвитку туристської сфери тісно пов'язуються з інтенсивними інтеграційними зв'язками, підвищенням стандартів життя, масштабними інвестиціями, зростанням мобільності населення. З наближенням України до Європейського Союзу створюються додаткові можливості для перспективного розвитку туристсько-рекреаційної галузі. Важливою складовою туристської сфери є готельне господарство. Діяльність готельної індустрії вигідна з усіх боків (прямо або опосередковано) регіонам, які беруть участь у цьому процесі. Державна влада велими зацікавлена в отриманні доходів та інших видів дивідендів від усього, що здобувають громадяни, підприємці та підприємства, і, відштовхуючись від цих інтересів, буде пріоритети у сфері регулювання й координації готельної діяльності.

У сучасних умовах готельний бізнес як унікальне соціальне явище доступний широким верствам населення. Він є засобом оздоровлення, забезпечення душевного комфорту людей. Готельний бізнес як індустрія в економіці багатьох країн світу займає важливе місце, а в деяких – навіть вирішальне. Стабільний розвиток туристської сфери вимагає відповідного рівня розвитку готельного господарства. На частку готельного бізнесу припадає 6% світового національного продукту, 7% усіх світових інвестицій і близько 11% усіх світових споживчих витрат. Міжнародна готельна асоціація прогнозує, що до 2020 р. кількість поїздок складе 1560 млн, прибутковість готельного бізнесу зросте до 1,1 трлн дол. [1].

В умовах підсилення процесів регіоналізації та децентралізації влади в регіонах країни готельний бізнес, з одного боку, стає дієвим засобом формування ринкового механізму господарювання, надходження значних коштів до бюджету, створення високооплачуваних робочих місць, а з іншого – покращення якості життя українських громадян. З метою забезпечення ефективності подібного процесу очевидно є необхідність підвищення якості процесів організації та управління готельним господарством у регіонах, розвиток підприємств готельного комплексу в умовах забезпечення їх фінансово-економічної безпеки.

У зв'язку з цим дедалі більшої актуальності набуває проблема фінансово-економічної безпеки готельних підприємств та її моніторинг. Це обумовлено посиленням конкурентної боротьби на ринку, нестачею фінансових ресурсів для підтримання ліквідності діяльності підприємств, великою кількістю збиткових і збанкрутілих підприємств, а також необхідністю їх постійної адаптації до сучасних умов господарювання.

Вагомою теоретико-методологічною базою дослідження фінансово-економічної безпеки підприємства є праці таких зарубіжних і вітчизняних учених, як: Ю. Алтухов [2], А. Берлач [3], І. Бланк [4], З. Варналій [5], В. Гець [6], Т. Іванюга [7], В. Каркавчук [8], А. Козаченко [9], Н. Куркін [10], В. Лазаренко [11], Т. Шлемко, І. Білько [12], В. Шликов, Й. Шумпетер тощо.

Існує багато підходів до визначення поняття «фінансово-економічна безпека підприємства», але в основі всіх трактувань лежить поняття «загроза», яке всі вчені поділяють на внутрішні та зовнішні загрози. Для кожного підприємства ці загрози можуть бути абсолютно різними, тому дати точне визначення фінансово-економічної безпеки дуже складно. Таким чином, ключовим підсумком проаналізованих праць повинно бути те, що поняття «фінансово-економічна безпека» є основою для існування будь-якого господарського суб'єкта.

У табл. 1 наведено аналіз підходів до визначення поняття «фінансово-економічна безпека підприємства».

За оцінками експертів, витрати на створення системи безпеки підприємства та його оптимальне функціонування можуть досягати 25% усіх витрат на забезпечення функціонування готелю [18, с. 12].

Проблеми власної фінансово-економічної безпеки виникають перед кожним готелем не лише в кризові періоди, але і при роботі в стабільному економічному середовищі, хоча комплекс розв'язуваних при цьому цільових завдань має істотні розбіжності.

У режимі сталого функціонування готель при вирішенні завдань своєї економічної безпеки акцентує головну увагу на підтримці нормального ритму роботи, високого завантаження, на запобіганні матеріальному і/або фінансовому збитку, на недопущенні несанкціонованого доступу до службової інформації та руйнування комп'ютерних баз даних, на протидії недобросовісній конкуренції та кримінальним проявам.

Надалі будемо виходити з того, що показник фінансово-економічної безпеки не є абсолютним. Тобто, здійснювати його моніторинг необхідно в системі координат, що орієнтована на множину існуючих зовнішніх загроз. Це означає, що один і той самий рівень фінансово-економічної захищеності підприємства може продукувати різні рівні фінансово-економічної безпеки, залежно від сили негативного впливу тієї чи іншої зовнішньої загрози: в умовах відсутності загроз існуючий рівень захищеності може продукувати достатній рівень безпеки; якщо ж загрози стають реальними, то підприємству для збереження поточного рівня економічної безпеки слід нарощувати рівень економічної захищеності, тим самим збільшуючи можливості спротиву небажаним змінам [16].

Отже, авторська позиція полягає в трактуванні змісту фінансово-економічної безпеки підприємств як

Аналіз підходів до визначення поняття «фінансово-економічна безпека підприємства»

Автор(-и), джерело	Трактування поняття «фінансово-економічна безпека»
Г. Козаченко, В. Пономарьов, О. Ляшенко [9]	«можливість забезпечення стабільності підприємства в різноманітних умовах, у тому числі й у несприятливих, які виникають у зовнішньому середовищі незалежно від характеру його впливу на діяльність підприємства, обсяг і характер внутрішніх змін»
Д. Ковальов, Т. Сухорукова [14]	«захищеність діяльності підприємства від негативного впливу зовнішнього середовища, а також здатність швидко усунути різноваріантні загрози чи прилаштуватися до існуючих умов, які не позначаються негативно на його діяльності»
Т. Васильців [15]	«такий стан системи регулювання, а також рівень розвитку підприємництва, при якому дотримуються гарантії захищеності життєво важливих інтересів окремих суб'єктів підприємницької діяльності та підприємництва взагалі від внутрішніх та зовнішніх загроз»
В. Шлемко, І. Бінько [12]	«стан захищеності життєво важливих інтересів підприємства від реальних і потенційних джерел небезпеки чи економічних загроз»
В. Тамбовцев [16]	«стан підприємства, що характеризується вірогідністю небажаної зміни певних якостей, параметрів належного йому майна і такого, що торкається його зовнішнього середовища (менше відповідної межі)»
А. Ілларіонов [17]	«такий стан корпоративних ресурсів (ресурсів капіталу, персоналу, інформації та технології, техніки та устаткування, прав) і підприємницьких можливостей, за якого гарантується найефективніше їх використання для стабільного функціонування та динамічного науково-технічного і соціального розвитку, запобігання внутрішньому та зовнішньому економічному впливу»
Таким чином: 1) фінансово-економічна безпека підприємства – це такий стан суб'єкта господарювання, за якого життєво важливі складові його операційної, інвестиційної та фінансової діяльності характеризуються високим рівнем захищеності від небажаних змін під впливом зовнішніх загроз; 2) під фінансово-економічною безпекою суб'єкта господарювання пропонується вважати характеристику суб'єкта господарювання, яка відображає його здатність реалізувати власні інтереси при певних зовнішніх умовах завдяки захисту від існуючих і потенційних загроз та використанню можливостей, що надає зовнішнє середовище	

Джерело: систематизовано за [9–17].

забезпечення реалізації стратегічних інтересів підприємства на основі використання можливостей зовнішнього середовища із застосуванням продуктивної взаємодії із суб'єктами зовнішнього середовища (рис. 1).

Фінансово-економічна безпека підприємства є динамічною ознакою, що змінюється під впливом чинників і загроз внутрішнього та зовнішнього середовища. Формування надійної системи фінансово-економічної безпеки підприємства забезпечує його стабільне функціонування та створює умови для зростання його економічного потенціалу. Враховуючи багатоаспектний та динамічний характер процесу управління безпекою, особливо актуальними є питання використання методів оцінювання і прогнозування її рівня, а також моделювання процесу моніторингу.

Виходячи з цього під фінансово-економічною безпекою суб'єкта господарювання пропонується вважати характеристику суб'єкта господарювання, яка відображає його здатність реалізувати власні інтереси при певних зовнішніх умовах завдяки захисту від існуючих і потенційних загроз та використанню можливостей, що надає зовнішнє середовище. Інтереси підприємства відображають усвідомлені реалізовані та потенційно можливі потреби

підприємства короткострокового та довгострокового характеру, які вирізняються стійкістю, наполегливістю щодо досягнення визначеної мети та дієвістю; формуються та узгоджуються з інтересами суб'єктів зовнішнього середовища, які є найбільш значущими для фінансово-економічної безпеки підприємства. Головна складність тут полягає в їхній індивідуалізації та відсутності повної єдності, наявності протиріч економічних інтересів, що стають як внутрішнім джерелом розвитку економічних відносин, так і джерелом виникнення загроз для економічного стану суб'єктів господарювання та економіки в цілому. Тому важливим завданням забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства стає узгодження його інтересів із інтересами суб'єктів зовнішнього середовища завдяки встановленню стратегічної взаємодії.

На рис. 2 наведено схему алгоритму моніторингу та діагностики стану фінансово-економічної безпеки підприємства.

Процес моніторингу та діагностики рівня фінансово-економічної безпеки підприємства включає такі кроки:

1) вибір критерію ефективності фінансово-економічної безпеки, який характеризує ступінь наближення підприємства до безпечного стану;

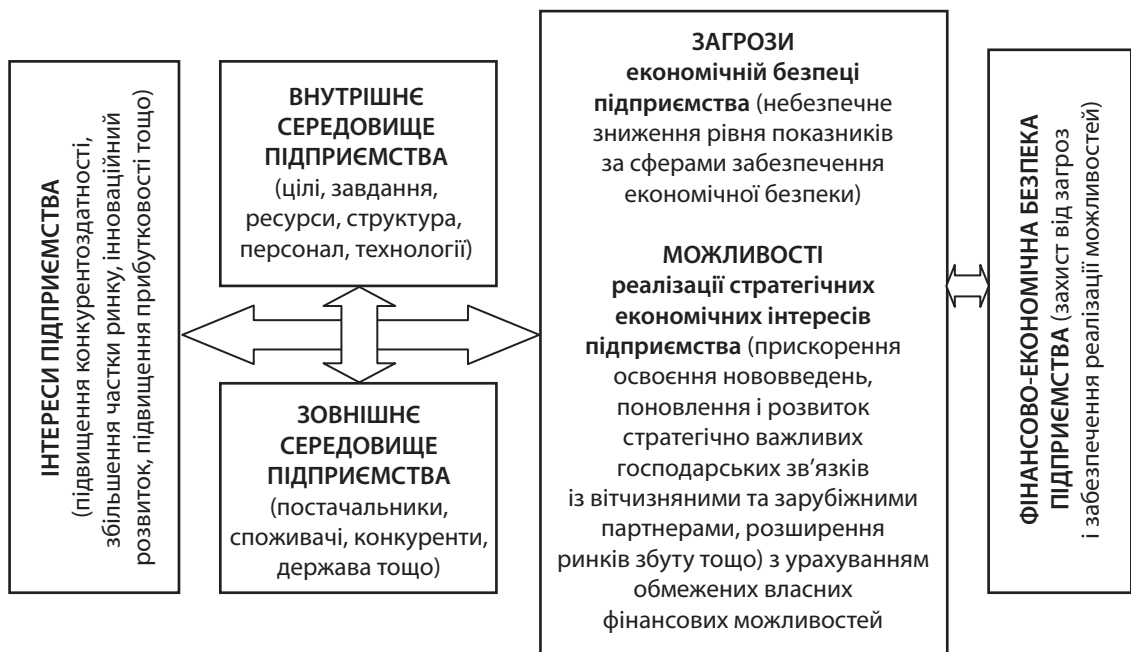

Рис. 1. Взаємозв'язок між інтересами підприємства та забезпеченням фінансово-економічної безпеки
 Джерело: авторська розробка.

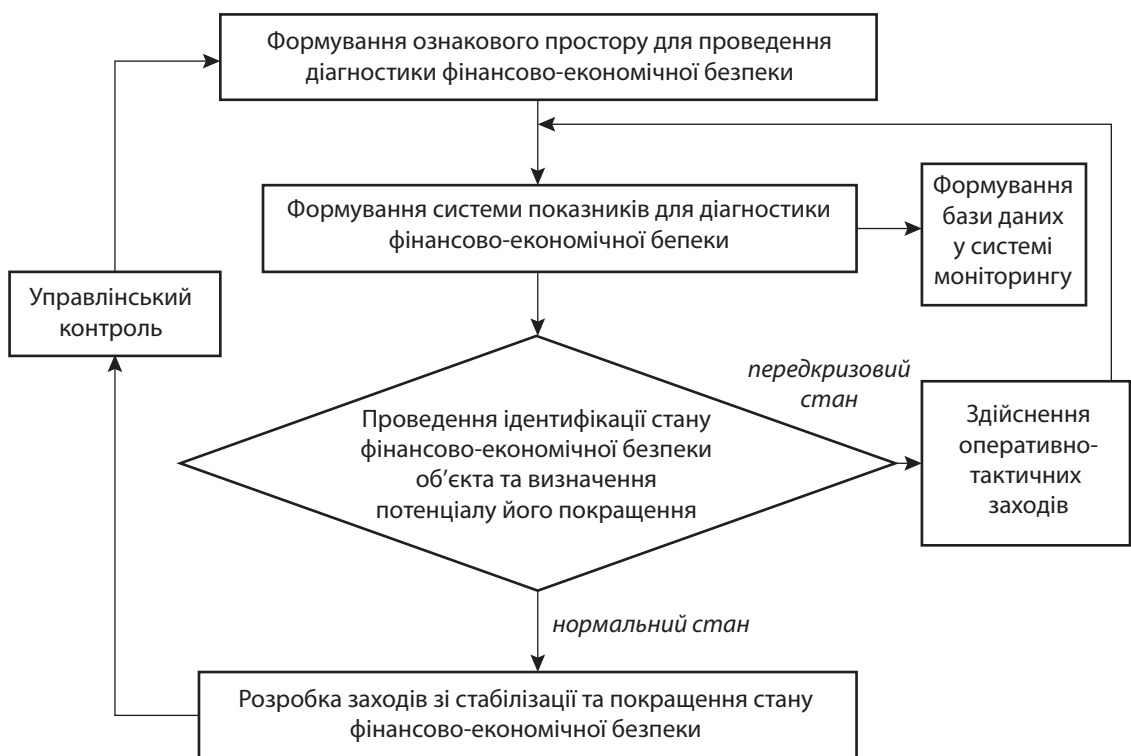

Рис. 2. Схема алгоритму моніторингу та діагностики стану фінансово-економічної безпеки підприємства
 Джерело: авторська розробка.

- 2) побудова множини показників (індикаторів) фінансової безпеки;
- 3) визначення порогових значень показників (індикаторів);
- 4) моніторинг вибраних показників і зіставлення їх фактичних значень із пороговими;

- 5) визначення інтегрального рівня фінансової безпеки підприємства за обраними показниками.

Сутнісні характеристики фінансово-економічної безпеки підприємства потребують уточнення, зокрема на предмет диференціації їх особливостей в аспекті виокремлення функціональних складових,

видів економічної діяльності та секторів підприємництва, визначення завдань та принципів безпеки, розробки надійного постійно діючого механізму її забезпечення [17].

Фінансово-економічна безпека підприємства має бути визначена як комплексна категорія, що містить декілька різновидів для певного підприємства в різні часові проміжки частин:

- ✦ стала складова (S_0) – такий стан ресурсного потенціалу підприємства, який склався за результатами функціонування підприємства та дії загроз його діяльності в попередньому періоді та який визначає його фінансово-економічні можливості щодо реалізації своєї стратегічної мети в поточному періоді;
- ✦ динамічна складова поточного періоду (S_1) – здатність системи менеджменту здійснювати управління в умовах дії внутрішніх та зовнішніх деструктивних чинників;
- ✦ динамічна складова, спрямована на результати діяльності в майбутньому періоді (S_2) – сукупність дій у рамках існуючої системи менеджменту (чи побудова нової її архітектури), яка здатна не тільки адаптувати діяльність підприємств до дії всіх типів подразників, але й активно впливати на формування сприятливих умов функціонування останнього в майбутніх періодах.

Отже, загальне категоріальне розуміння фінансово-економічної безпеки підприємства може бути описано функціоналом:

$$ES = F\{S_0 \cdot q_0 \cdot S_1 \cdot q_1 \cdot S_2 \cdot q_2\}, \quad (1)$$

де q_0 , q_1 та q_2 – коефіцієнти значущості для підприємства складових фінансово-економічної безпеки в певний момент дослідження.

Ефективним напрямом забезпечення та підтримки стійкого стану фінансово-економічної безпеки готельних підприємств є моніторинг зовнішнього і внутрішнього середовища з метою завчасного попередження загроз і проведення необхідних заходів захисту. Система моніторингу передбачає постійне спостереження за станом і тенденціями розвитку потенціалу підприємства, а також за станом загальноекономічного розвитку готельного господарства та туристичної галузі, інших факторів зовнішнього середовища.

Основними цілями такого моніторингу є такі:

- ✦ оцінювання стану і динаміки розвитку туристських і готельних послуг;
- ✦ виявлення деструктивних тенденцій ресурсного забезпечення суб'єкта;
- ✦ визначення факторів, причин та інтенсивності впливу зовнішніх загроз на діяльність готельного підприємства;
- ✦ прогнозування наслідків дії загрозливих факторів для суб'єкта [18, с. 8].

При проведенні моніторингу фінансово-економічної безпеки готельних підприємств необхідно дотримуватися певних принципів та правил:

1. Забезпечення моніторингу безпеки персоналу, матеріальних, фінансових та інформаційних ресурсів від можливих погроз.

2. Усебічне вивчення ринкового сегмента, у якому працює готельне підприємство та в якому воно планує почати роботу в доступному для огляду майбутньому, політичних, економічних, криміногенних факторів у країні, регіоні, місті, а за необхідності й у світі, які можуть впливати на його діяльність.

3. Постановка завдань комплексної безпеки на ранніх стадіях розробки системи безпеки на основі аналізу й прогнозування обстановки, погроз.

4. Зіставлення можливого збитку та витрат на забезпечення безпеки (ефективність-вартість).

5. Залучення до проведення моніторингу спеціалізованих організацій та експертів.

6. Забезпечення чіткої взаємодії зацікавлених підрозділів і служб у сфері надання, обміну та обробки інформації для моніторингу [19].

З урахуванням вищезазначеного пропонуємо основні принципи управління фінансово-економічною безпекою готельних підприємств (рис. 3).

Щоб ефективно конкурувати в нинішньому світі бізнесу, підприємство повинно постійно займатися збором величезної кількості інформації про галузь, ринок, конкуренції та інші фактори. Сучасні умови функціонування підприємств, особливо в галузі туризму, характеризуються високим ступенем невизначеності, динамічністю, наявністю великої кількості загроз зовнішнього і внутрішнього характеру, пов'язаних із низьким рівнем споживчого попиту, нестабільною податковою політикою держави, зменшенням ресурсного потенціалу, зниженням рівня інвестиційної та інноваційної активності, нерозвиненістю ринку довгострокового банківського кредитування тощо. Дія таких загроз призводить до значних утрат і збитків та, як наслідок, кризового стану підприємства [20, с. 10].

Через це в системах управління підприємством на перший план виступає проблема підвищення швидкості реагування на негативні впливи зовнішнього середовища й забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства [21, р. 239]. Алгоритм побудови системи фінансово-економічної безпеки готельного підприємства охоплює такі послідовні етапи:

- ✦ вивчення специфіки бізнесу підприємства, його сегмента на ринку;
- ✦ аналіз зовнішніх і внутрішніх загроз фінансово-економічній безпеці підприємства, вивчення інформації про потенційні кризові ситуації, їх причини та шляхи врегулювання;
- ✦ аудит наявних коштів із забезпечення безпеки та аналіз їх відповідності виявленим загрозам;

Рис. 3. Основні принципи управління фінансово-економічною безпекою готельного підприємства

Джерело: авторська розробка.

- ✦ розроблення мети та стратегії фінансово-економічної безпеки підприємства;
- ✦ моделювання нової системи фінансово-економічної безпеки готельного підприємства.

ВИСНОВКИ

У результаті проведеного дослідження визначено особливості фінансово-економічної безпеки на підприємствах готельного бізнесу; доведено необхідність здійснення постійного моніторингу фінансово-економічної безпеки підприємств; виокремлено основні принципи управління фінансово-економічною безпекою на підприємствах готельного комплексу. Стабільний рівень фінансово-економічної безпеки, завчасний моніторинг загроз, дотримання принципів управління фінансово-економічною безпекою готельних підприємств сприятимуть успішному розвитку готельного комплексу на регіональному та національному рівнях, а також забезпечать високий ступінь конкурентоздатності туристського сектора України на міжнародних ринках.

Забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємств готельного комплексу є визначальною умовою та чинником підвищення якості готельних і туристських послуг, підвищення ефективності підприємств туристичної галузі загалом, підвищення рівня віддачі стосовно економіки регіону та держави, регіональних і державного бюджетів. Приведення якості готельних і туристських послуг до міжнародних стандартів, впровадження нових видів і форм обслугову-

вання має стати пріоритетним напрямком розвитку готельної сфери, що дозволить повніше задовольняти потреби клієнтів. Тільки за вказаних умов підприємства готельного комплексу зможуть стати центрами формування туристичних потоків та розвитку суміжних підприємств у економіці регіону. ■

ЛІТЕРАТУРА

1. UNWTO: офіційний сайт. URL: <http://media.unwto.org/content/infographics>
2. Алтухов Ю. И. Особенности обеспечения экономической безопасности предпринимательской деятельности на уровне региона : дис. ... канд. экон. наук : 08.00.05. Тамбов, 2004. 132 с.
3. Берлач А. І. Безпека бізнесу : навч. посіб. Київ : Університет «Україна», 2007. 280 с.
4. Бланк И. А. Управление финансовой безопасностью предприятия. Киев : МП «ИТЕМ», 1996. 345 с.
5. Економічна безпека : навч. посіб. / за ред. З. С. Варналія. Київ : Знання, 2009. 647 с.
6. Моделювання економічної безпеки: держава, регіон, підприємство : монографія / Геєць В. М., Кизим М. О., Клебанова Т. С., Черняк О. І. та ін. Харків : ВД «ІНЖЕК», 2006. 240 с.
7. Іванюта Т. М. Економічна безпека підприємства : навч. посіб. Київ : Економіка, 2012. 328 с.
8. Каркавчук В. В. Аналіз системи фінансової безпеки підприємства. Вісник Львівського національного університету. Серія економічна. 2007. Вип. 38. С. 90–94.
9. Козаченко А. В., Пономарев В. П., Ляшенко А. Н. Экономическая безопасность предприятия: сущность и механизм обеспечения. Киев : Либра, 2003. 280 с.

10. Куркин Н. В. Управление экономической безопасности предприятия : монография. Днепропетровск : АРТ-ПРЕСС, 2006. 452 с.
11. Лазаренко В. И., Филипенко Т. В. Правовое обеспечение экономической безопасности предприятий : монография. Донецк : Донецкий юридический институт ЛГУВД, 2007. 192 с.
12. Шлемко В. Т., Бинько І. Ф. Економічна безпека України: сутність і напрямки забезпечення. Київ : НІСД, 1997. 144 с.
13. Козаченко Г. В., Ілляшенко О. В. Система економічної безпеки підприємства: структура та режими функціонування. *Економіка. Менеджмент. Підприємництво*. 2013. Вип. 25. Ч. ІІ. С. 198–206.
14. Ковалев Д., Сухорукова Т. Экономическая безопасность предприятия. *Экономика Украины*. 1998. № 10. С. 48–51.
15. Васильців Т. Г., Волошин В. І., Бойкевич О. Р., Каркавчук В. В. Фінансово-економічна безпека підприємств України: стратегія та механізми забезпечення : монографія. Львів : Ліга-Прес, 2012. 386 с.
16. Тамбовцев В. Л. Экономическая безопасность хозяйственных систем: структура, проблемы. *Вестник МГУ. Серия 6 «Экономика»*. 1995. № 3. С. 3–9.
17. Илларионов А. Н. Критерии экономической безопасности. *Вопросы экономики*. 1998. № 10. С. 35–38.
18. Рябев А. А. Формування складових розвиту туризму в регіонах України : автореф. дис... канд. екон. наук : 08.00.05. Івано-Франківськ, 2018. 23 с.
19. Бойченко Ф. А. Стратегія розвитку індустрії туризму в економіці регіону : автореф. дис... канд. наук з державного управління : 25.00.04. Донецьк, 2007. 14 с.
20. Богдан Н. М. Теоретико-методологічне забезпечення узгодження економічних інтересів регіону : автореф. дис... д-ра екон. наук : 08.00.05. Івано-Франківськ, 2018. 43 с.
21. Robert N. Charette Application strategies for risk analysis. New York : Multiscience Press, Inc. 1990. 571 p.
- Илларионов, А. Н. "Критерии экономической безопасности" [Criteria for economic security]. *Voprosy ekonomiki*, no. 10 (1998): 35-38.
- Ivaniuta, T. M. *Ekonomichna bezpeka pidpriemstva* [Economic security of the enterprise]. Kyiv: Ekonomika, 2012.
- Karkavchuk, V. V. "Analiz systemy finansovoi bezpeky pidpriemstva" [Analysis of the company's financial security system]. *Visnyk Lvivskoho natsionalnoho universytetu. Seriya ekonomichna*, no. 38 (2007): 90-94.
- Kovalev, D., and Sukhorukova, T. "Ekonomicheskaya bezopasnost predpriyatiya" [Economic security of the enterprise]. *Ekonomika Ukrainy*, no. 10 (1998): 48-51.
- Kozachenko, A. V., Ponomarev, V. P., and Lyashenko, A. N. *Ekonomicheskaya bezopasnost predpriyatiya: sushchnost i mekhanizm obespecheniya* [The economic security of the enterprise: the nature and mechanism of security]. Kyiv: Libra, 2003.
- Kozachenko, H. V., and Illiashenko, O. V. "Systema ekonomichnoi bezpeky pidpriemstva: struktura ta rezhymy funkcionuvannya" [The system of economic security of an enterprise: the structure and operating modes]. *Ekonomika. Menedzhment. Pidpriemnytstvo*, vol. 2, no. 25 (2013): 198-206.
- Kurkin, N. V. *Upravleniye ekonomicheskoy bezopasnostyu predpriyatiya* [Management of economic security of the enterprise]. Dnepropetrovsk: ART-PRESS, 2006.
- Lazarenko, V. I., and Filipenko, T. V. *Pravovoye obespecheniye ekonomicheskoy bezopasnosti predpriyatiy* [Legal support of the economic security of enterprises]. Donetsk: Donetskiiyuridicheskiiy institut LGUVD, 2007.
- Riabiev, A. A. "Formuvannya skladovykh rozvytku turizmu v rehionakh Ukrainy" [Formation of components of tourism development in the regions of Ukraine]: *avtoref. dys. ... kand. ekon. nauk : 08.00.05*, 2018.
- Robert, N. *Charette Application strategies for risk analysis*. New York: Multiscience Press, Inc., 1990.
- Shlemko, V. T., and Binko, I. F. *Ekonomichna bezpeka Ukrainy: sutnist i napriamky zabezpechennia* [Economic security of Ukraine: the essence and directions of providing]. Kyiv: NISD, 1997.
- Tambovtsev, V. L. "Ekonomicheskaya bezopasnost khozyaystvennykh sistem: struktura, problemy" [Economic security of economic systems: structure, problems]. *Vestnik MGU. Seriya 6 «Экономика»*, no. 3 (1995): 3-9.
- UNWTO: ofitsiyni sait. <http://media.unwto.org/content/infographics>
- Vasylytsiv, T. H. et al. *Finansovo-ekonomichna bezpeka pidpriemstv Ukrainy: stratehiia ta mekhanizmy zabezpechennia* [Financial and economic security of Ukrainian enterprises: strategy and mechanisms of provision]. Lviv: Liha-Pres, 2012.

REFERENCES

- Altukhov, Yu. I. "Osobennosti obespecheniya ekonomicheskoy bezopasnosti predprinimatelskoy deyatelnosti na urovne regiona" [Features of economic security of business activities at the regional level]: *dis. ... kand. ekon. nauk : 08.00.05*, 2004.
- Berlach, A. I. *Bezpeka biznesu* [Business security]. Kyiv: Universytet «Ukraina», 2007.
- Blank, I. A. *Upravleniye finansovoy bezopasnostyu predpriyatiya* [Financial security management company]. Kyiv: MP «TEM», 1996.
- Bohdan, N. M. "Teoretyko-metodolohichne zabezpechennia uzgodzhennia ekonomichnykh interesiv rehionu" [Theoretical and methodological support of coordination of economic interests of the region]: *avtoref. dys. ... d-ra ekon. nauk : 08.00.05*, 2018.
- Boichenko, F. A. "Stratehiia rozvytku industrii turizmu v ekonomitsi rehionu" [Strategy of development of the tourism industry in the economy of the region]: *avtoref. dys. ... kand. nauk z derzhavnoho upravlinnia : 25.00.04*, 2007.
- Ekonomichna bezpeka* [Economic security]. Kyiv: Znan- nia, 2009.
- Heiets, V. M. et al. *Modeliuvannya ekonomichnoi bezpeky: derzhava, rehion, pidpriemstvo* [Modeling economic security: state, region, enterprise]. Kharkiv: VD «INZhEK», 2006.